Ner 163. ROK 1836. WTOREK 19 LIPCA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli i świąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Zlp. 10. miesięczne zlp. 4.

IMIONA RZYMSKIE. Jutro Wincentego z Pauli.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE. Jutro Wodzisław.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychrometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
7	27" 4.'" 405	† 130, 1	3,'" 99	Pn Zachodni słaby	Pochmurno	
18 12	4, 701	† 15, 5	4, 26	„ średni	„ „	
3	4, 449	† 17, 4	3, 69	Zachodni mocny	Chmury	
9	4, 236	† 4. 8	4, 25	Pł. Zachodni słaby	Pochmurno	

— Rossyja. —

Wydaną tu została ustawa o przechodzie obywateli Cesarstwa do Królestwa Polskiego i obywateli Królestwa do Cesarstwa, opiewająca: że obywatele Cesarstwa wszelkiego stanu, wyjąwszy dziedzicznych poddanych, mogą osiąść w Królestwie Polskiem, i nawzajem obywatele Królestwa Polskiego mogą osiąść w Cesarstwie. Osiąść można albo na czas, albo na zawsze.

Posłano do Królestwa Polskiego, na żądanie tamecznej kommisyi oświecenia, pięciu jeszcze nauczycieli języka rossyjskiego do szkól powiatowych. G. L.

— Ze Lwowa. —

(Nadesłane.)

W tutejszéj akademii realnéj i handlowéj odbył się w dniach 17 i 28 czerwca r. b. egzamen uczniów. Udzielamy wyciągu z programu, obejmującego wykład nauk w półroczu letniem. W pierwszej klasie przygotowawczéj wykładane były w tygodniowych 29 godzinach powinnych, a w tygodniowych 5 godzinach wolnych: 1) Nauka religii chrześcijańskiéj. 2) Matematyka elementarna. Nauka o ułamkach pospolitych, dziesiętnych i łańcuchowych. Jeometryja. Nauka o równości (kongregacyja trójkontów i t. d. 3) Historyja naturalna. Pięć klas królestwa zwierząt: ptaki. zwierzęta ziemnowodne, ryby, owady i płazy. 4 Styl niemiecki. 5) Jeografija. Południowe i średnie państwa Europy i inne części ziemi. 6) Historyja powszechna. Wiek średni i czas teraźniejszy. 7) Język polski. Nauka o liczbownikach, zaimkach i słowie, mianowicie o odmienianiu słowa w ogólności i w szczególności, podług gramatyki Bandtkiego i dodatków samego nauczyciela. Cwiczenia praktyczne. 8) Nauka o deklamacyi gramatykalnéj i charakteryzującéj. 9) Rysunki. Rysunek ornamentów i sytuacyj. 10 Kaligrafija. — Uczniów w pierwszéj klasie przygotowawczéj jest 39.

W drugiéj klasie przygotowawczéj wykładane były w tygodniowych 29 godzinach powinnych, a w tygodniowych pięciu godzinach wolnych: 1) Nauka religii chrześcijańskiéj (ciąg dalszy). 2) Arytmetyka. Reguła trzech, pojedyncza i złożona. Rachunek łańcuchowy. Rachunek spółki pojedyńczy i złożony. Obli-

czenie płacy w terminach. Rozwiązanie zadań prowadzących do pewnych proporcyj pierwszego i drugiego stopnia. Rozwiązanie proporcyj wyższych, które na proporcyje kwadratowe zamienione być mogą. Logarytmy. Progressyje. Obliczenie procentu z procentów. 3) Jeometryja, mianowicie jeometryja logistyczna. Nauka o położeniu płaszczyzn. Nauka o ciałach. Trygonometryja, mianowicie gonijometryja i zastosowanie jéj do trójkątu równolinijowego. 4) Historyja naturalna. Cała filologija. 5) Styl niemiecki. 6) Jeografija. Srednie państwa Europy i inne części ziemi. 7) Historyja powszechna. 8) Język Polski. Nauka o składni zgody rządu i szyku. O trybie bezokolicznym i imiesłowie. 9) Rysónki, Sztuki architektoniczne. Machiny. 10) Kaligrafija. — Uczniów w drugiéj klasie przygotowawczéj jest 18.

Wypracowania uczniów obiedwu klas stylistyczne i kaligraficzne, równie jak rysunki były na publicznym egzaminie gościom pokazywane.*)

Dnia 2 t. m. rozstał się z tym światem Jan z Dobry Niesiewicz Dobrzański, doktor wszech praw, profesor dawnego prawa polskiego tudzież prawa handlowego i wekslowego przy wszechnicy tutejszéj, wydziału prawniczego senior, wysłużony dziekan i rektor wszechnicy, członek stanów galicyjskich i adwokat krajowy, liczący lat 60 życia.

G. L.

— *Z Czech.* —

Dnia 20 czerwca wieczorem o godzinie 9téj przybyli do Marienbadu w najlepszém zdrowiu jkmość król Otto Grecki pod imieniem hrabiego Misselungi, wraz z naj. Ludwiką królową bawarską, matka swoją, podrużującą pod nazwiskiem hrabiny Wittelsbach.

Lista leczących się tu osób wynosi 481 partyj, między temi jest 65 rossyjskich, 120 pruskich, 36 saskich, 13 szwedzkich, 23 angielskich, 10 meklenburskich, 20 hamburskich 28 bawarskich, 12 polskich, a 154 partyi z Państw austryackich, ogółem 820 osób.

G. L.

— *Z Londynu* 28 *Czerwca.* —

Komitet wyznaczony do składki na korzyść potomków Sir Walter-Skotta, zdał sprawę z czynności swojéj. Zebrane 7200 fnt. szt. (288,000 złp.), zostały doręczone najstarszemu synowi nieboszczyka Walter Skotta, pod warunkiem przez dokument prawny zabezpieczonym, że majętność Abbotsford, znajdująca się tamże biblioteka, rękopisma, zbiór broni i t. p. będą ustanowione na spadek fideiskommisowy dla potomków ojca jego.

Courier donosi z listu otrzymanego z Rzymu, że starszy syn Luciana Bonparte, który niedawno za zabicie oficera uwięziony został, wyjechał za granicę za wydanym mu przez rząd papiezki passportem. Brat młodszy, który uniknął przyaresztowania, popłynął do Ameryki północnéj.

Karliści francuzcy opuszczają Turin, Genuę i Chambery, udając się do Szwajcaryi, Modeny i innych części Włoch. Zdaje się, że powodem do tego jest rząd Sardyński, który w coraz ściślejsze stosunki przyjaźni wchodzi z nową dynastyą francuzką. U wód w Aix. gdzie zazwyczaj zbierali się karliści, tego roku bardzo mało ich było.

Xiąże Talleyrand wytrzymawszy mocne przesilenie swéj słabości sercowéj, jest teraz zdrowszy i zajmuje się znowu zwyczajnemi trudnościami swemi. Pisał on do p. Royer-Collard, prosząc aby go odwiedził w Valençay.

G.C.W.

— *Dnia* 5 *Lipca.* —

Po długich mowach przeciw i za bilem appropryaci dotyczącéj dziesięcin irlandzkich w izbie wyższéj przystąpiono wczoraj do głosowania: 264 było przeciw a 290 głosów za w spomnionym bilem.

Kontr-admirałem nowo uzbrojonéj eskadry został lord Charles Paget. Wczoraj jeszcze

*) Bliższe wyszczególnienie przedmiotów naukowych i autorów, z których takowe są czerpane umieszczone było roku zeszłego w pismie naszem.

sprawa pana Churchill nadeszła i była zaraz rozstrząsaną w wydziale spraw zagranicznych; z jakiego zaś będzie uważaną stanowiska, nie można z pewnością wiedzieć, ale-to nie ulega wątpliwości, że rząd zapobiegając podobnym gwałtom ze strony władz tureckich na poddanych angielskich, nie odstąpi od żądanéj satysfakcyi przez posła swojego, i może jeszcze doda niektóre warunki odpowiednie swojemu postępowaniu.

Z wydziału spraw zagranicznych wyprawiono dziś depeszę do Kopenhagi i Sztokolmu.

Lord Brougham przyszedł zupełnie do zdrowia..

Jeżeli zamierzona kolej żelazna między Londynem, Paryżem, Bruxellą, Lille, Calais i Dower przyjdzie do skutku, można będzie przybyć z tąd do Paryża w 13 a do Bruxelli w 11 godzinach. Ta kolej żelazna będzie się nazywać koleją ludy łączącą.

Jeneralne towarzystwo statków parowych wybudowało teraz nowy przepyszny statek parowy »Ocean« który ma 178 stóp długości a 48 szerokości z dwoma machinami; każda równa się sile 90 koni. G. P. S.

— *Z Paryża* 5 *Lipca.* —

Wczoraj przed południem xiążęta Orleans i Nemours wrócili z podróży do Neuilly w pożądaném zdrowiu.

Na wczorajszém posiedzeniu izby parów ukończono obrady nad budżetem na 1837 r. Gdy była mowa o wydatkach dla wydziału ministerstwa spraw zagranicznych, xiąże Noailles zabrał głos pytając się ministra o sposobie załatwienia interessu pieniężnego z rzecząpospolitą Hajtyjską i o środkach użytych do ukończenia wojny domowéj w Hiszpanii, zwracając przy téj sposobności uwagę izby na pruski system celny do którego przystąpiły państwa związku niemieckiego. Pan Thiers odpowiedział w sposób zadawalający pokonywając z łatwością wszystkie zarzuty zwycięzką swoją wymową. Po niejakich ogólnych uwagach nad ostatnim przedmiotem prezes ministrów zakończył mowę wyłożeniem korzyści wynikających z ściślejszego przymierza z Anglią tak pod względem politycznym jako i handlowym przekonywając dowodnie o szkodach jakieby zrządzić mogło najmniejsze nieporozumienie z tak potężnym sąsiadem. Pojutrze ma być ostatnie tegoroczne posiedzenie izby.

Pan Ledru w przytomności swiadków rozmawiał wczoraj po raz pierwszy z Alibaud; jednak napisał potem list do pana Pasquier prosząc o pozwolenie widywania się na przyszłość z swoim klientem bez swiadków.

Dowiadujemy się z Bajony, że d. 29 z. m. jenerał Iriarte pobił karlistów w prowincyi Santander, dokąd wkroczyli w kilka tysięcy. Poruszenia jenerała Kordowy udaremniły ich plan operacyjny w pomienionych okolicach. Zbiegostwo powszechne karlistów najlepszym jest dowodem jak małą pokładają nadzieję w sprawie Don Karlosa, którego wojsku na pierwszych zbywa potrzebach. G. P. S.

— *Z Madrytu* 26 *Czerwca.* —

Z ostatniego obliczenia wyborów na następne posiedzenie sejmowe okazało się, że ministerium pana Isturiz ma nadspodziewaną większość za sobą; może więc bez wahania się śmiało działać według zasad poprzednio przyjętych. G. P. S.

— *Brunswik* 6 *Lipca.* —

Na tegoroczną uroczystość muzyczną zebrało się 400 spiewaków i spiewaczek i 170 muzyków między któremi 62 skrzypków.

G. P. S.

Statystyka.

Ludność Austryi.

Teraźniejsza ludność Austryi przewyższa ilość 35,400,000 dusz, osiadłych na przestrzeni 12,153 mil kwadr. w piętnastu prowincyjach, między któremi Węgry są największe, a kraina nadbrzeżna (*litorale*) jest najmniejszą. Ludność w Węgrach wynosi 11,225,587, w Galicyi 4,217,791, w Czechach 3,036,906, w Wenecyi 2,041,180, w Siedmiogrodzie 1,930,259, w Austryi dolnéj 1,284,888, w wojskowéj granicy 1,041,675, w Styryi 902,408.

w Austryi górnéj 833,914, w Tyrolu 811,426, w Karyntyi i Kraiuie 788,179, w Kraju nadbrzeżnym 405,812, w Dalmacyi 350,388. Najbardziej zaludnione jest Królestwo Lombardzko-Weneckie. Morawy, Czechy, Austryia dólna, Kraj nadbrzeżny, Węgry, Galicyja, Austryja górna, Styrya, Karyntyja, Siedmiogród ledwo w połowie są tak zaludnione, jak Włochy; Tyrol zaś, Dalmacyja i Wojskowa granica, najmniéj są osiadle. Biorąc w średnim stosunku ludność Austryi do ludności w Rossyi, piérwsza ma się do drugiéj jak 175 do 101, a do ludności Francyi jak do 208. Wiedeń w miarę liczby swoich mieszkańców jest 16tém miastem w świecie. Roczne przybywanie ludności w całéj monarchii wynosiło między rokiem 1819 a 1831 najmniéj 202,169, a najwięcéj 450,501 dusz; w roku zaś 1833 z powodu cholery przybytek zmniejszył się na 95,836 dusz. G. L.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 17 do dnia 18 Lipca.

Marchocki Onufry, Szydłowski Teodor, Pakoszewska Marya, Trzetrzewicka Karolina, Dąmbska Teresa, Postawka Stanisław, Romer Jan, Brum Baltzar Jan, Neugebauer Bogumiły, Skrzeczowski Franciszek, Rozyński Michał, Dobrzeński Józof, Krzycki Antoni, Letowski Felix, Majewski Kanty, z Polski; Dannenfeld Jan, Dannenfelc Henryk, Brühl Franciszek, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Cyruss Karol, Zawadzki Jan, Zawadzki Henryk, Wodzicki Franciszek hr., Dulewski Józef, Knotz Józef, Sobolewski Kajetan, do Galicyi.

Doniesienie.

PLANTACYA NASIENNA PRAWDZIWIE BIAŁEGO CUKROWEGO BURAKA

według Jacquina, beta-cicla altissima, według Schkuhra, beta vulgaris altissima, także betterave blanche de Silesie zwanego.

Gdy fabrykantom i uprawiającym buraki cukrowe wiele na tem zależeć może, aby mogli się przekonać, że prawdziwe cukrowe buraki w zupełności w ziemi rosnące z czystą białą korzenia łupienką i białém rodzeniem widzieli, które po przezimowaniu z miesiąca kwietnia wysadziłem dla zebrania tego lata nasienia, i aby przekonali się o prawdziwym stanie korzenia łodygi, ogonka liściowego, liści łodygowych, kwiatu i t. d. mam honor niniejszém zawiadomić, że moja nasienna plantacya znajduje się w Kochern w cyrkule Oławskim o $3\frac{1}{2}$ mili od Wrocławia a $\frac{1}{2}$ od Strehlau niedaleko gościeńca od Wrocławia do Strehlau prowadzącego w powiecie Wrocławskim; iż wysadzonych jest na niej 90 tysięcy nasień i p. Gautier inspektor tejże jak równie i dozorca Halludscheck są upoważnieni przezemnie do pokazania każdemu ciekawemu mojéj plantacyi celem przekonania się o rzetelności spodziewanego nasienia i udzielenia o sposobie uprawy jego stosownéj wiadomości.

Buraki rosnące zupełnie w ziemi przeznaczone na rok przyszły na nasienniki są równie w Kochern wystawione na widok i mocno się cieszyć będę, jeśli wielu znawców moją plantacyą odwiedzić i sprawdzić raczą.

W Kochern nieprzyjmują się obstalunki na prawdziwe burakowe nasiona, ale takowe mają być czynione w moim handłowym domu w Wrocławiu (w Szlązku) pod adresą méj firmy, zkąd razem wzięte i przesłane być mogą.

Gdy zaś zebrane u mnie nasienie buraku cukrowego ma ciągle znaczny pokup i już na zbiór tegoroczny znakomite obstalunki poczynione zostały, zlecenia zaś w każdym czasie przyjmowane a odsyłki w porządku zrobionych obstalunków uskuteczniane będą, przeto winić mię nie należy, jeżeli zapóźne obstalunki dla braku świéżo zebranego nasienia albo wcale wykonywane albo tylko gdzieindziéj zakupionym nasieniem zastępowane być będą mogły, dla tego więc upraszam o wczesne zlecenia.

Wrocław (w Szlązku w miesiącu czerwcu 1836 r.

Fryderyk Gustaw Pohl.

Schmiedebrücke Nro. 12. (3r.)